Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (šesto vijeće)

22. svibnja 2014.*

„Žalba – Tržišno natjecanje – Zabranjeni sporazumi – Tržište industrijskih plastičnih vreća – Jedinstvena i trajna povreda“

U predmetu C-35/12 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 24. siječnja 2012.,

Plásticos Españoles SA (ASPLA), sa sjedištem u Torrelavega (Španjolska), koji zastupaju E. Garayar Gutiérrez, M. Troncoso Ferrer i E. Abril Fernández, *abogados*,

žalitelj,

a druga stranka postupka je:

Europska komisija, koju zastupaju F. Castilla Contreras i F. Castillo de la Torre, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tuženik u prvom stupnju,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: A. Borg Barthet, predsjednik vijeća, E. Levits i M. Berger (izvjestitelj), suci,

nezavisna odvjetnica: E. Sharpston,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 15. siječnja 2014.,

odlučivši, nakon saslušanja nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez njegovog mišljenja,

donosi sljedeću

Presudu

1 Svojom žalbom Plásticos Españoles SA (ASPLA) zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije, ASPLA/Komisija (T-76/06, EU:T:2011:672, u daljnjem tekstu: pobijana presuda), kojom je taj Opći sud odbio njegovu tužbu za djelomično poništenje Odluke Komisije C(2005) 4634 *final* od

* Jezik postupka: španjolski

30. studenoga 2005. o postupku primjene članka [81. UEZ-a] (predmet COMP/F/38.354 – Industrijske vreće) (u daljnjem tekstu: sporna odluka), kao i poništenje ili, podredno, smanjenje novčane kazne koja mu je izrečena tom odlukom.

Okolnosti spora i sporna odluka

2 Žalitelj je dioničko društvo osnovano u skladu sa španjolskim pravom koje od 1982. proizvodi i prodaje široku paletu plastičnih proizvoda, uključujući industrijske vreće. Ono je društvo kći Armanda Álvareza SA (u daljnjem tekstu: Armando Álvarez), društva osnovanog u skladu sa španjolskim pravom, koje je 2002. držalo 98,6% udjela u kapitalu žalitelja.

3 U studenome 2001. British Polythene Industries plc izvijestio je Komisiju Europskih zajednica o postojanju zabranjenog sporazuma u sektoru industrijskih vreća (u daljnjem tekstu: zabranjeni sporazum).

4 Nakon što je pristupila provjerama tijekom lipnja 2002. Komisija je pokrenula upravni postupak 29. travnja 2004. i donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u odnosu na nekoliko društava, među kojima, osobito, i u odnosu na žalitelja i Armanda Álvareza.

5 Komisija je 30. studenoga 2005. donijela spornu odluku, u čijem se članku 1. stavku 1. točki (j) navodi da su žalitelj i Armando Álvarez prekršili članak 81. UEZ-a sudjelujući, od 8. ožujka 1991. do 26. lipnja 2002., u više sporazuma i usklađenih djelovanja u sektoru industrijskih plastičnih vreća u Belgiji, Njemačkoj, Španjolskoj, Francuskoj, Luksemburgu i Nizozemskoj, koji su se odnosili na određivanje cijena i uspostavu zajedničkih modela izračunavanja cijena, podjelu tržišta i dodjelu prodajnih kvota, podjelu kupaca, poslova i narudžbi, usklađeno dostavljanje ponuda na određene javne natječaje i razmjenu individualiziranih informacija.

6 Zbog toga je Komisija žalitelju i Armandu Álvarezu, u članku 2. stavku 1. točki (h) sporne odluke, izrekla novčanu kaznu u visini od 42 milijuna eura, za čiju isplatu su ta dva društva solidarno odgovorna.

Pobijana presuda

7 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 24. veljače 2006. žalitelj je pokrenuo postupak protiv sporne odluke. On je tom tužbom, u bitnome, zahtijevao poništenje te odluke u dijelu u kojem se odnosila na njega ili, podredno, smanjenje iznosa novčane kazne koju mu je izrekla Komisija.

8 U prilog svojoj tužbi žalitelj je istaknuo pet tužbenih razloga. Prva tri su se odnosila na činjenice utoliko što su se temeljila na pogrešnoj ocjeni činjenica o: kao prvo, opsegu ponašanja žalitelja; kao drugo, o definiciji tržišta proizvodima i geografskog tržišta o kojem je riječ; te, kao treće, dijelovima tržišta koji su poslužili kao osnova za izračun iznosa novčanih kazni. Četvrti tužbeni razlog temeljio se na povredi članka 81. UEZ-a i načela pravne sigurnosti utoliko što je Komisija povredu kvalificirala kao jedinstvenu i trajnu. Peti tužbeni razlog temeljio se na povredi odredaba koje se primjenjuju na izračun novčanih kazni kao i načelâ jednakosti i proporcionalnosti u utvrđivanju iznosa novčane kazne izrečene žalitelju.

9 Opći sud je u cijelosti odbio tužbu.

Zahtjevi stranaka i postupak pred Sudom

10 Žalitelj zahtijeva od Suda da:

— ukine pobijanu presudu;

— podredno, značajno smanji iznos novčane kazne koju mu je izrekla Komisija; i

— naloži Komisiji snošenje troškova.

11 Komisija zahtijeva od Suda da:

— odbije žalbu i

— naloži žalitelju snošenje troškova.

12 Odlukom predsjednika šestog vijeća Suda od 15. svibnja 2013. postupak koji se odnosi na ovu žalbu prekinut je do okončanja postupka u predmetima povodom kojih su donesene presude Gascogne Sack Deutschland/Komisija (C 40/12 P, EU:C:2013:768), Kendrion/Komisija (C 50/12 P, EU:C:2013:771), i Groupe Gascogne/Komisija (C 58/12 P, EU:C:2013:770). Postupak je nastavljen nakon što su te presude donesene/objavljene 26. studenoga 2013.

O žalbi

Prvi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

13 Žalitelj tvrdi da pobijana presuda sadrži pogreške koje se tiču pravne kvalifikacije činjenica i zaključaka koji su iz toga izvučeni kad je riječ o primjeni, u odnosu na njega, pojma jedinstvene i trajne povrede.

14 Kao prvo, on tvrdi da je Opći sud, u točkama 30., 31. i 33. pobijane presude, počinio tri pogreške kad je riječ o sudjelovanju žalitelja u povredama u sektoru takozvanih „vreća s otvorenim ustima“. Opći sud se u tom smislu oslonio na puke pretpostavke, dok bi raspoložive indicije, to jest njegovo nesudjelovanje u raspravama na regionalnoj razini tijekom kojih se razgovaralo o tim vrećama, ne samo dovele u sumnju njegovo sudjelovanje u zabranjenom sporazumu, nego bi štoviše ukazale na to da on u njemu nije sudjelovao.

15 Kao drugo, Opći sud je također pogrešno utvrdio da je žalitelj sudjelovao u povredi u sektoru „blockbags“, dok bi iz utvrđenja u točkama 44. do 52. pobijane presude proizlazilo da se iz indicija koje je spomenuo u tim točkama sugerira da nije sudjelovao u raspravama o tom proizvodu i da, prema tome, nije bio uključen u protutržišna ponašanja u vezi s tim proizvodom.

16 Kao treće, dokazi koje je Opći sud izveo u točkama 67. do 69. pobijane presude, nisu dovoljni da se utvrdi da je žalitelj, čak i kad se uzme u obzir njegovo sudjelovanje na nekim sastancima na kojima se raspravljalo o protupravnim ponašanjima, znao ili morao znati da su ona bila dio opće tajno dogovorene sheme zabranjenog sporazuma opisanog u spornoj odluci.

17 Komisija tvrdi da je prvi žalbeni razlog, utoliko što se njime dovodi u pitanje ocjena dokaza od strane Općeg suda, nedopušten.

Ocjena Suda

18 Da bi se odgovorilo na žalbeni razlog kojim se tvrdi da je Općі sud počinio pogrešku u pravnoj kvalifikaciji dokaza koji su mu podneseni, valja podsjetiti na doseg prigovora navedenih u spornoj odluci u pogledu žalitelja.

19 Kako je Općі sud istaknuo u točki 57. pobijane presude, sporna se odluka odnosi na višeznačni zabranjeni sporazum, koji se odnosi na više vrsta vreća i više državnih područja. Prema opisu tog zabranjenog sporazuma iz uvodne izjave 444. te odluke, strukturu zabranjenog sporazuma obilježavala je „globalna skupina [...] i regionalne ili funkcionalne podskupine […] naizgled različite“, koje su zajedno tvorile „dobro povezanu i koordiniranu cjelinu, o čemu svjedoči mnoštvo čimbenika“. Kako je istaknuo Općі sud, Komisija nije poduzetnicima adresatima navedene odluke prigovorila da su sudjelovali u svim oblicima zabranjenog sporazuma, već da su u njemu sudjelovali „u različitim stupnjevima“.

20 Kad je riječ o stupnju sudjelovanja žalitelja u proutpravnim ponašanjima opisanima u spornoj odluci, Općі sud je u točki 63. pobijane odluke ustvrdio, nakon što je ispitao sve argumente koje je istaknuo žalitelj, da se žalitelj u bitnome protivi prigovoru koji ta odluka ne sadrži, to jest onome o sudjelovanju u svim nadnacionalnim, regionalnim i funkcionalnim oblicima zabranjenog sporazuma. Na temelju toga Općі je sud izveo zaključak da dokazi koji su mu bili podneseni ne dopuštaju zaključak da je stupanj umiješanosti žalitelja bio drugačiji od onog koji mu je pripisala Komisija u navedenoj odluci, jer je to sudjelovanje bilo potvrđeno nizom dovoljno točnih i usklađenih indicija.

21 Kad je riječ o pristupu zabranjenom sporazumu, Općі sud je u točki 70. pobijane presude utvrdio da je Komisija ispravno zaključila da žalitelj, unatoč njegovom nesudjelovanju u podskupinama, bio uključen u globalni zabranjeni sporazum. Općі sud je tu ocjenu opravdao istaknuvši, osobito u točki 68. te presude, da je žalitelj sudjelovao u zabranjenom sporazumu na njegovoj središnjoj razini, to jest na razini s koje su dolazili poticaji.

22 Suprotno onome što tvrdi žalitelj, takva ocjena dokaza sukladna je s ustaljenom sudskom praksom, koja je potvrdila da se postojanje protupravnog ponašanja može utvrditi iz određenog broja slučajnosti i indicija koje, uzete zajedno, u nedostatku drugog uvjerljivog objašnjenja, mogu biti dokaz povrede pravila tržišnog natjecanja (presude Aalborg Portland i. dr./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, t. 57., kao i Sumitomo Metal Industries i Nippon Steel/Komisija, C-403/04 P i C-405/04 P, EU:C:2007:52, t. 51.).

23 Što se tiče žaliteljeve tvrdnje da su dokazi koje je ispitao Općі sud dvosmisleni, nedovoljno precizni ili neprikladni za potporu zaključcima koje je taj sud donio, valja podsjetiti da ocjena dokazne snage dokumenata spisa koji su mu podneseni od strane Općeg suda, ne može biti dovedena u pitanje pred Sudom, osim u slučajevima nepoštovanja pravilâ o teretu dokaza i izvođenju dokaza kao i iskrivljivanja tih dokaza, na koje se nije pozvalo u ovom slučaju (presuda FLSmidth/Komisija, C-238/12 P, EU:C:2014:284, t. 31. i navedena sudska praksa).

24 Iz prethodnih razmatranja proizlazi da prvi žalbeni razlog koji je istaknuo žalitelj u prilog svojoj žalbi treba odbiti.

Drugi žalbeni razlog

Argumentacija stranaka

25 Žalitelj prvenstveno tvrdi da je u točki 115. pobijane presude Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava, odbivši kao nedopušten, jer je bio nov, argument koji je on iznio na raspravi, prema kojem je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni ne izračunavši njegov tržišni udjel s obzirom na njegovu vlastitu prodaju, nego pripisujući mu također prodaju koju je ostvario Armando Álvarez, koji je bio njegovo društvo majka.

26 Kad je riječ o meritumu, žalitelj tvrdi da, s obzirom na to da valja razlikovati poduzetnika koji izravno sudjeluje u povredi, u ovom slučaju društvo kćer, od onoga kojemu se pripisuje ponašanje potonjeg, to jest društva majke, težinu povrede treba utvrditi uzimajući u obzir samo prihod društva kćeri prije nego što je, jednom kad je novčana kazna bila izračunata, društvo majka učinjeno solidarno odgovornim za njezino plaćanje. Tu je metodu trebalo u spornoj odluci primijeniti na druge poduzetnike koji su sudjelovali u zabranjenom sporazuma jer je samo žalitelj kažnjen na ovaj način, što je diskriminirajuće i neopravdano.

27 Podredno, žalitelj tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava propustivši po službenoj dužnosti provjeriti sadrži li sporna odluka dovoljno obrazloženje za objašnjenje razloga kojima se rukovodila Komisija da, u pogledu njega, odstupi od mjerodavnog propisa, sudske prakse i metode primijenjene na druge poduzetnike uključene u isti zabranjeni sporazum kad je riječ o izračunu novčane kazne. U nedostatku objektivnog opravdanja kojim se objašnjava to različito postupanje, to bi značilo povredu načela jednakog postupanja.

28 Komisija smatra da je drugi žalbeni razlog neosnovan u svakom od svojih dijelova.

Ocjena Suda

29 Kako bi se odgovorilo na istaknuti žalbeni razlog valja podsjetiti na argumentaciju koju je žalitelj iznio pred Općim sudom.

30 Iz čitanja izvorne tužbe podnesene Općem sudu kao i iz točaka 98. do 103. pobijane presude, u bitnome, proizlazi da je žalitelj iznio pet vrsta argumenata za osporavanje utvrđenja početnog iznosa koji je Komisija koristila za izračun novčanih kazni. Kao prvo, on je ponovio da Komisija ne može kvalificirati ponašanja o kojima je riječ kao jedinstvenu i trajnu povredu. Kao drugo, tvrdio je da se početni iznosi ne mogu izračunati na osnovi tržišnog udjela. Kao treće, prigovorio je Komisiji da je povrijedila načelo individualne odgovornosti, uzimajući u obzir ukupnu prodaju industrijskih vreća u državama obuhvaćenima zabranjenim sporazumom. Kao četvrto, istaknuo je da se Komisija za izračun udjela u tržištu ne može osloniti na prodaju iz 1996. jer je ta prodaja nakon toga značajno pala. Kao peto, tvrdio je da je novčana kazna od 42 milijuna eura očito neproporcionalna, osobito s obzirom na dobit koju je tužitelj mogao izvući iz povrede.

31 U tom smislu, iz točaka 104. i 115. pobijane presude proizlazi da je žalitelj na raspravi pred Općim sudom tvrdio da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni ne izračunavši njegov tržišni udjel prema njegovoj vlastitoj prodaji, nego mu je također pripisala i prodaju koju je ostvarilo njegovo društvo majka, to jest Armando Álvarez. Kao odgovor na pitanje Općeg suda, žalitelj je naglasio da se taj argument treba smatrati osnaženjem tužbenih razloga koje je istaknuo u okviru pisanog postupka.

32 Opći sud je smatrao da se nijedan od tužbenih razloga koje je žalitelj iznio u svojoj tužbi ne odnosi na navodnu pogrešku u izračunu tržišnog udjela iznesenu na raspravi. Iz toga je zaključio da taj argument treba kvalificirati kao novi razlog pa ga je odbacio kao nedopušten, u skladu s člankom 48. stavkom 2. njegova Poslovnika.

33 Što se tiče žaliteljeve tvrdnje u stadiju žalbe, da bi argument koji se temelji na pogrešci počinjenoj u utvrđivanju tržišnog udjela išao u prilog tužbenih razloga koje je istaknuo u prvom stupnju pod naslovom „Pogreška koju je Komisija počinila u ocjeni činjenica“, „Povreda članka 15. stavka 2. Uredbe [Vijeća] br. 17 [od 6. veljače 1962., Prva uredba o provedbi članaka [81. UEZ-a] i [82. UEZ-a] (SL 1962, 13, str. 204.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 3.)] i Smjernica o metodi za utvrđivanje novčanih kazni koje se propisuju u skladu s člankom 15. stavkom 2. Uredbe br. 17. i člankom [65. stavkom 5. UEZUČ-u] (SL 1998, C 9, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 6.).]“ kao i načela „jednakog postupanja i proporcionalnosti u utvrđivanju iznosa [novčane kazne]“, dovoljno je primijetiti da općenitost naslova razloga istaknutog u stadiju izvorne tužbe ne može pokriti iznošenje, u kasnijem stadiju postupka, specifičnih argumenata koji nemaju dovoljno usku vezu s argumentima iznesenima u toj tužbi.

34 U ovom slučaju, iz ispitivanja dokumenata spisa proizlazi da je žalitelj, u stadiju tužbe, pod naslovima spomenutima u prethodnoj točki, iznio više specifičnih argumenata koji se odnose na izračun novčane kazne koju mu je izrekla Komisija a da ipak nije osporio činjenicu da je njegov tržišni udjel bio izračunan tako što mu je pripisana prodaja koju je ostvario kako on sam tako i društvo Armando Álvarez. Međutim, uzimanje u obzir tržišnih udjela, u skladu sa stvarnom ekonomskom snagom počiniteljâ povrede pravila prava Unije kojom se može izazvati značajna šteta tržišnom natjecanju, ključan je element metode izračuna novčane kazne, tako da svako osporavanje te metode od strane tužitelja mora biti formulirano na specifičan način pred Općim sudom u stadiju izvorne tužbe (vidjeti, u tom smislu, presudu SGL Carbon/Komisija, C-564/08 P, EU:C:2009:703, t. 31.).

35 Slijedom toga, Opći sud je u točki 116. pobijane presude ispravno odbio argument tužitelja koji se temelji na pogrešci u izračunu koju je Komisija počinila u utvrđivanju njegova udjela u tržištu, uključivši u njega prodaju njegova društva majke.

36 U tim okolnostima Sud ne mora ispitati osnovanost takvog argumenta.

37 Budući da žalitelj, podredno, tvrdi da je Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava propustivši po službenoj dužnosti provjeriti sadrži li sporna odluka dovoljno obrazloženje za objašnjenje razloga kojima se rukovodila Komisija da bi odstupila od pravila kojima se uređuje izračun novčanih kazni, onakvih kakve je primijenila na druge poduzetnike koji su sudjelovali u istom zabranjenom sporazumu, valja istaknuti da se žalitelj nije pozvao na postojanje, između potonjih i njega samoga, razlike u postupanju kad je riječ o utvrđivanju njegovog tržišnog udjela za potrebe izračuna iznosa novčane kazne.

38 Kako pred Općim sudom nije bila iznesena nikakva tvrdnja u tom pogledu, ne može mu se prigovoriti da u spornoj odluci nije po službenoj dužnosti provjerio obrazloženje kojim bi se mogla opravdati navodna razlika u postupanju zato što nije bio pozvan izvršavati svoj sudski nadzor u tom smislu.

39 S obzirom na to da se argument koji se temelji na takvoj razlici u postupanju treba smatrati novim, on se ne može ispitati u stadiju žalbe. Naime, u okviru žalbe nadležnost Suda načelno je ograničena na ocjenu pravnog rješenja za tužbene razloge o kojima se raspravljalo u prvom stupnju (presuda FLSmidth/Komisija, EU:C:2014:284, t. 42.). Iz toga slijedi da drugi žalbeni razlog treba odbiti u svakom od njegovih dijelova.

40 Iz svega navedenog slijedi da se nijedan od dvaju žalbenih razloga koje je žalitelj istaknuo u prilog žalbi ne može prihvatiti, zbog čega žalbu valja odbiti u cijelosti.

Zahtjev za izmjenu obrazloženja koji je iznijela Komisija

Argumentacija Komisije

41 U svojem odgovoru na tužbu Komisija zahtijeva od Suda da u točki 47. pobijane presude izvrši izmjenu obrazloženja. Po njezinom mišljenju Opći sud je, oslanjajući se na izjavu sudionika jednog sastanka podgrupe „blockbags“ da bi utvrdio da žalitelj nije sudjelovao na tom istom sastanku iako se njegovo ime nalazilo na popisu sudionika, iskrivio dokaze koji su mu podneseni.

Ocjena Suda

42 U skladu s člankom 116. stavkom 1. Poslovnika Suda, u njegovoj verziji koja je bila na snazi na dan podnošenja spomenutog zahtjeva, zahtjev odgovora na žalbu mora biti usmjeren na potpuno ili djelomično odbijanje žalbe ili na potpuno ili djelomično ukidanje odluke Općeg suda ili da se u potpunosti ili djelomično prihvati zahtjev iznesen u prvom stupnju. Člankom 113. stavkom 1. navedenog poslovnika su određeni isti zahtjevi kad je riječ o žalbenom zahtjevu (presuda Edwin/OHIM, C-263/09 P, EU:C:2011:452, t. 83.).

43 Međutim, u ovom slučaju, zahtjev Komisije nije usmjeren na, čak i djelomično, ukidanje pobijane presude, već na izmjenu utvrđenja Općeg suda u okviru njegovog ispitivanja prvog žalbenog razloga kojeg je žalitelj pred njim istaknuo, a koji je žalbeni razlog, štoviše, odbijen.

44 Takav zahtjev stoga treba odbiti kao nedopušten.

Troškovi

45 Na temelju članka 184. stavka 2. njegovog Poslovnika, kad žalba nije osnovana, Sud odlučuje o troškovima.

46 U skladu s člankom 138. stavkom 1. istog Poslovnika, koji se na temelju članka 184. stavka 1. tog Poslovnika primjenjuje na žalbeni postupak, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Budući da nije uspio u postupku te s obzirom na to da je Komisija zatražila da žalitelj snosi troškove, treba mu naložiti da, pored vlastitih troškova, snosi i troškove Komisije.

Slijedom navedenoga, Sud (šesto vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Žalba se odbija.

2. Plásticos Españoles SA (ASPLA) nalaže se snošenje troškova ove žalbe.

Potpisi